

IL-PITTURA TA' ĠESÙ U MARIJA – KONSERVAZZJONI U RESTAWR

PROGETTI

Il-Kan. Charles Vella
konservatur u restawrat

Il-pittura qabel u wara

Matul l-2022 saru interventi ta' restawr u konservazzjoni fuq il-kwadru ta' Ġesù u Marija, pittura fuq it-tila tas-seklu 18, maħduma mill-pittur importanti Malti Alessio Erardi, madwar 134ċm għolja u 161ċm wiesgħa; kif ukoll tas-soprawwadru ta' fuqu li jirrappreżenta lil Sant'Injazju ta' Loyola, pittura biż-żejt fuq it-tila li wkoll aktarx tmur lura għall-istess seklu, u hi 106ċm għolja u 91ċm wiesgħa.

Ir-restawratur li għamel l-interventi huwa l-Kan. Charles Vella, li kien responsabbli wkoll għad-direzzjoni tar-riċerka xjentifika u storika. L-analizzijiet xjentifiċi fuq din il-pittura saru mill-Università ta' Bergamo, l-Italja, mill-Professuri Gianluca Poldi u Maria Letizia Amadori. Il-fotografija teknika saret b'mod xjentifiku mis-Sinjuri Manuel u Sue Ciantar.

Il-kompożizzjoni materjali ta' din il-pittura

Studji preliminari u preparatorji kif ukoll matul l-eżekuzzjoni tax-xogħol ta' restawr juru li l-kwadru huwa maħdum fuq tila tan-newl irqiqa u fina, iżda minsuġa b'mod magħqud u marsusa tajjeb. It-tila hi meħjuta minn żewġ biċċiet vertikali. Tant hija fina li l-kuluri primarji nifdu wkoll fuq wara.

L-istat tal-tila huwa tajjeb, hliet li kellha xi toqob fuq ras Ġesù u Marija li jindikaw li f'xi żmien seta' kellhom xi kuruni tal-fidda dekorattivi. Tiċrita isfel tindika li xi darba laqqtet daqqa ta' xi salib ta' bejn il-gandlieri.

It-tila giet stirata fuq tilar irqiqa ħafna u fragli. It-tilar ma kellux traversa fin-nofs, u kien f'kundizzjoni ħażina. Xi żmien ilu saru interventi fuq it-tila li llum huma aboliti, u ma baqgħux iservu tajjeb għall-kwadru.

Is-soprawwadru ta' Sant'Injazju ta' Loyola qabel u wara r-restawr.

Is-saffi ta' fuq it-tila

Is-saffi ta' fuq it-tila, jew aħjar kif ipprepara t-tila l-pittur Erardi, huma sempliċi kif kien isir f'dak iż-żmien, billi ħallat kolla magħmula mill-ġlud tal-annimali ma' materjal organiku skur fil-kannella. Din it-taħlita l-pittur jew l-assistent tiegħu applikawhom b'mod omogenju u sottili fuq it-tila biex ma tibqax puruża u tfejji wiċċ tajjeb li jkun jista' jpitte fuqu.

Il-pittura saret biż-żejt u ntużaw pigmenti u kuluri organiċi, iżda l-aktar minerali prezzjużi, fosthom lapis lazuli għall-blu tal-Madonna u ċinabru (vermilion) għall-mant ta' Ġesù. Il-vernici originali huwa organiku. Matul interventi fil-passat kemm il-vernici originali u kemm il-lapis lazuli tilfu ħafna mill-integrità originali tagħhom.

Il-kuluri prinċipali użati fuq din il-pittura huma: isfar, aħdar, aħmar jagħti fil-vjola, blu (*ultramarine*), lapis lazuli, aħmar (vermilion), sepias, abjad u iswed.

Il-kundizzjoni ta' konservazzjoni qabel ir-restawr

L-istat tal-pittura qabel ir-restawr kien ħażin u fi bżonn kbir li tiġi rrestawrata. Dan minħabba li ħafna mill-kuluri kienu qegħdin jaqgħu u jitfarrku. Kellha wkoll ħafna interventi ta' rtokki goffi, li xi drabi kienu saħansitra interpretazzjonijiet manipulattivi u invażivi fuq il-pittura originali, li saru mir-restawraturi preċedenti. Dawn l-interventi kienu l-aktar fuq il-ħwejjeg ta' Ġesù u Marija, fejn ukoll ġew ivvintati panneġġi tad-drapp fuq dawk originali.

Kien hemm ukoll ħafna varnicijiet ħoxnin u mhux omogenji li skuraw u tellfu milli jinqraw il-kuluri originali. Umdità li nqabdet taħt dawn il-passati ħoxnin fuq xulxin ta' vernicijiet iffurmat dbabar bojod fuq wiċċ il-pittura,

speċjalment in-naħa ta' isfel, hekk li l-pittura kienet tidher skura u mdaħħna, tilfet l-effett kromatiku originali kif ukoll dimensjonali.

It-tila wkoll kienet deformata minn stiraturi ħżiena mat-tilar li saru fil-passat, għalkemm qatt ma kienet rilentilata. It-tila kienet ukoll imdendla biż-żaqq in-naħa ta' isfel.

Fir-rigward tal-istrat pittoriku, kien hemm ukoll fin-naħa ta' isfel tal-pittura madwar 10cm ta' żebgħa invażiva barranija, u ħafna ħsara fil-kuluri u s-saffi preparatorji originali. Is-saff pittoriku kellu ħafna qasmiet u ħafna tbajja' ta' umdità u fungi. Kien hemm ukoll ħafna qtar tax-xema' u ngrufun. Is-saffi pittoriċi originali ma kinux għadhom marbutin tajjeb mat-tila, bil-konsegwenza li ntilfu ħafna biċċiet mill-kompożizzjoni originali.

Id-dehra ġenerali tal-pittura kienet skura, mitfija mid-dawl polikromatiku li jagħtu l-kuluri minerali, vernici kristallizzati skur, tila mdendla u tilar dgħajjef, lakuni ta' kuluri li waqgħu, tiċrit fit-tila, biċċiet ta' tila mwaħħlin b'kolla iebsa li kkawżaw ukoll deformazzjoni fit-tila originali.

Il-pittura ta' Ġesù u Marija b'mod ġenerali kienet fi stat ħażin ħafna qabel ir-restawr u t-trattamenti ta' konservazzjoni.

It-trattamenti ġenerali ta' interventi ta' konservazzjoni u restawr

Sar tindif intensiv mill-ħafna saffi skuri ta' vernici; tindif minn ħafna interventi tal-passat, fosthom irtokki invażivi, u biċċiet tat-tila inferjuri mwaħħla minn wara, kif ukoll ħafna stokk fuq il-wiċċ tal-pittura magħmula bil-kolla u l-ġibs li kienu jirkbu fuq il-kuluri originali.

Detallji tal-figuri waqt ir-restawr.

Saru trattamenti ta' konsolidament bi prodotti professjonali speċjali, li jsaħħu t-tila oriġinali, kif ukoll jorbtu l-kuluri u s-saffi kollha oriġinali mat-tila, biex ma jaqgħux aktar biċċiet mill-pittura.

Saret strixxa ta' inforra li ssaħħaħ it-trufijiet mnejn tqabbaad it-tila mat-tilar, u tilar ġdid b'teknoloġija avvanzata biex jistira tajjeb it-tila.

Saru rtokki biss fejn meħtieġ b'kuluri bażi ta' verniċ li ma fihomx żejt, permezz ta' pigmenti professjonali li ma jitbiddux maż-żmien u jibdew jidhru dbabar, li barra li huma stabbli, huma ta' natura riversibbli. L-irtokki saru b'teknika puntwalista.

Inghata verniċ finali li jissatura b'mod omoġenju s-saff pittoriku, hu riversibbli, ma jisfarx jew jiskura, u fih ukoll protezzjoni mill-UV.